

RAPPORT 2026

Behovsanalys av kontakt- tolkar

PUBLICERAD: 2026-02-18

DNR: MYH 2026/638

ISBN: 978-91-90048-64-1

Myndigheten för yrkeshögskolan

Sammanfattning

Staten skapar förutsättningar för tolktjänster i samhället genom exempelvis utbildning, validering och auktorisation. Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) bidrar till utveckling av tolkutbildningar inom folkbildningen, främst genom att ta beslut om statsbidrag för olika tolkutbildningar på folkhögskolor och studieförbund

Denna behovsanalys har utarbetats för att identifiera de språk där behovet av utbildade kontakttolkar bedöms vara störst och därmed utgöra ett ändamålsenligt underlag inför myndighetens beslut om statsbidrag till kontakttolkutbildningar inom folkbildningen. Tillgången till kvalificerade tolkar är en förutsättning för att offentliga verksamheter ska kunna erbjuda en rättssäker och tillgänglig service i möten där tolkning krävs.

Underlaget bygger på en enkät riktad till tolkförmedlingar samt kompletterande uppföljande samtal. Tolkförmedlingarna har valts som primär informationskälla då de besitter direkt kännedom om efterfrågan på tolktjänster och om rekryteringsbehoven inom olika språk. Analysen visar att behovet av utbildade kontakttolkar är särskilt omfattande inom sjutton språk, vilka redovisas utan inbördes rangordning.

Vid sidan av dessa språk framkommer att efterfrågan även omfattar ett större antal ytterligare språk, men i varierande omfattning och med tydliga regionala skillnader. Avsaknad av ett språk i analysen innebär därför inte att behov saknas, utan att det inte bedöms vara av sådan omfattning att det bör prioriteras vid statsbidragsfördelningen.

Analysen visar också att behoven inom vissa större tolkspråk i första hand rör kompetensutveckling – exempelvis fördjupande kurser och en ökad andel auktoriserade tolkar – snarare än utbildning av ett större antal nya tolkar. Bedömningen av faktiska volymbehov försvåras av variationer mellan regioner, skillnader mellan distans- och platstolkning samt begränsad information om hur många utbildade tolkar som är fortsatt verksamma.

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Vad är en tolk?	4
1.2	Kontakttolk och utbildningsvägar	5
2	Syfte och metod	6
3	Resultat.....	7
4	Kommentarer	7
4.1	Analys	7
4.2	Hur myndigheten kommer använda behovsanalysen	7
5	Fortsatt utveckling	8
6	Referenser	9

1 Inledning

Tillgång till tolk är en förutsättning för att samhället ska kunna erbjuda en rättssäker och fullgod samhällsservice. Myndigheter, sjukvården och andra offentliga organ har ett lagstiftat ansvar att vid behov anlita tolk för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt vilket regleras bland annat i 13 § förvaltningslag (2017:900):

”En myndighet ska använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska.

En myndighet ska under samma förutsättningar använda tolk och göra innehållet i handlingar tillgängligt när den har kontakt med någon som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se, höra eller tala.”

För att möta samhällets och individens behov av tolkar finansierar staten de tolktjänster som behövs för den egna verksamheten. Staten ger också finansiella förutsättningar och infrastruktur för samhällets tolktjänster i övrigt genom utbildning, validering, auktorisation, förmedling och viss tillsyn av tolkar.

För att upprätthålla en fullgod tillgång till kunniga och erfarna tolkar är det nödvändigt att det kontinuerligt finns olika möjligheter att utbilda sig inom området.

Sedan 2012 har MYH enligt instruktionen¹ ansvar för att bland annat besluta om statsbidrag för olika tolkutbildningar i enlighet med tolkförordningen². Det innebär att myndigheten årligen lämnar statsbidrag för flera olika tolkutbildningar till utbildningsanordnare inom folkbildningen (folkhögskolor och studieförbund), vilket innefattar både sammanhållna längre utbildningar samt kortare kurser.

1.1 Vad är en tolk?

Benämningen tolk i sig är inte skyddad, vilket innebär att vem som helst kan kalla sig tolk. En tolk kan dock definieras som en yrkesperson som genom talade språk, visuella språk, teckenspråk eller på annat sätt överför innehållet i ett yttrande från ett språk till ett annat, utan att förändra budskapets innebörd, stil eller tonfall, och i enlighet med gällande etiska och professionella standarder.

Det finns många olika typer av tolkar och det saknas idag enhetliga benämningar för dem. Beroende på faktorer som kompetensnivå, utbildningsbakgrund eller i vilken typ av språk tolkningen sker, kan tolkar beskrivas på många olika och till viss del överlappande sätt.

Ett ramverk för benämningar av tolkar i Sverige är det statliga auktorisationssystemet och tolkregistret som Kammarkollegiet ansvarar för. Systemet finns till för att tillgodose samhällets behov av kompetenta och pålitliga tolkar. För att vara med i Kammarkollegiets tolkregister kan man antingen vara auktoriserad tolk eller utbildad tolk. Yrkestiteln auktoriserad tolk är skyddad och en auktoriserad tolk har genomgått ett kvalificerat yrkesprov och står under tillsyn av Kammarkollegiet. En utbildad tolk är någon som genomgått vissa sammanhållna tolkutbildningar på universitet eller inom folkbildningen och har ansökt om att ingå i registret som utbildad tolk³.

I denna behovsanalys utgår myndigheten från Kammarkollegiets benämningar av olika typer av tolkar och använder även Kammarkollegiets definitioner av språk.

¹ Förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

² Förordning (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk.

³ KAMFS 2024:1 Kammarkollegiets föreskrifter om register över utbildade tolkar.

1.2 Kontakttolk och utbildningsvägar

På samma sätt som det finns många olika typer av tolkar finns det även en mängd olika tolkutbildningar. Tolkutbildningarna finns på olika nivåer i utbildningssystemet och med olika inriktningar, främst beroende på vilken typ av tolkning utbildningen gäller. Som exempel kan nämnas att det i Kammarkollegiets tolkregister går att vara utbildad teckenspråks- och dövblindtolk, skrivtolk, konferenstolk, tolk för döva, tolk i talade språk eller kontakttolk.

I denna behovsanalys kommer myndigheten fokusera på kontakttolkar och behovet av att utbilda dem i specifika språk. Begreppet kontakttolk som numera är något föråldrat, används dels i brist på bättre benämning, dels eftersom det är det begrepp som finns i förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk.

Kontakttolkar kan även benämnas språktolk och tolk i talade språk, vilket i stort beskriver samma kategori av tolkar. Kontakttolkning kan ske med tolken på plats eller på distans. Distanstolkning kan innebära att tolken tolkar via telefon eller skärm från sitt hem eller annan plats.

De utbildningar inom kontakttolkning som leder till att man kan bli inskriven som utbildad tolk i Kammarkollegiets tolkregister är

- *Tolkning i offentlig sektor* som erbjuds på Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet och vid Språk- och litteraturcentrum vid Lunds universitet.
- Den *sammanhållna grundutbildningen för tolkar i talade språk* som från och med 2005 till och med juni 2012 har bedrivits med stöd av TÖI och som från juli 2012 bedrivs med stöd av MYH ⁴.

Den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk är en ettårig eftergymnasial utbildning som vanligtvis bedrivs på halvfart och sker på plats eller på distans. Innehållet och upplägget för utbildningen styrs av föreskrift ⁵ och har ett stort inslag av praktiska övningar i tolkning. Som studerande ingår man i en språkgrupp som tillsammans övar på tolkteknik i det aktuella tolkspråket. Under 2026 bedrivs grundutbildningen hos sju studieförbund och folkhögskolor. Myndigheten ska enligt förordning (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk vid fördelningen av statsbidrag särskilt sträva efter att kontakttolkutbildningar lokaliseras till de regioner och inriktas på de språkområden där behovet av kontakttolkar är störst. Hos myndigheten finns det därför ett särskilt fokus på att bedöma behovet av olika kontakttolkar, så att utbildningen bedrivs i rätt språk för att möta samhällets behov av kontakttolkar.

Kontakttolkar skiljer sig från andra tolktyper genom att deras uppdrag är direkt knutet till ett specifikt språk. Detta innebär att gruppen kontakttolkar är heterogen och att behoven varierar mellan olika språk. Därmed handlar behovet inte enbart om kontakttolkar generellt, utan om kontakttolkar i särskilda språk där efterfrågan är särskilt uttalad.

⁴ KAMFS 2024:1 Kammarkollegiets föreskrifter om register över utbildade tolkar.

⁵ Myndigheten för yrkeshögskolans föreskrifter och allmänna råd (MYHFS 2023:2) om ansökan om statsbidrag för sammanhållna grundutbildning till kontakttolk och om nationella förkunskapskrav, kursmål, prov för kontakttolkutbildning, utbildningsbevis för den som genomgått kontakttolkutbildning och om redovisning.

2 Syfte och metod

Myndigheten har fått indikationer på att de personer som påbörjat kontakttolkutbildningen under de senaste åren inte i tillräcklig hög grad utbildas i de språk som motsvarar behoven av tolkar i samhället och för enskilda individer. För att få en konkret bild av behoven har myndigheten för första gången genomfört ett riktat utvecklingsarbete med fokus på att analysera och tydliggöra behoven av kontakttolkar i specifika språk.

Den här analysen är resultatet av myndighetens utvecklingsarbete och har genomförts för att kunna presentera i vilka språk behoven av utbildade kontakttolkar är som störst. Syftet är att fånga en ögonblicksbild av behovet i ett område som präglas av förändring, både vad gäller externa faktorer och tillgången på verksamma kontakttolkar. Analysen är inte ett försök att prognostisera behovet av kontakttolkar över lång tid och resultaten ska inte heller tolkas som det.

Att behovsanalysen fokuserar på behoven i nutid beror dels på att området är svårt att prognostisera, men framför allt för att behovsanalysen kommer att användas som underlag när myndigheten fördelar statsbidrag⁶ redan i 2026 års ansökningsomgång för den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk. På så sätt kan de utbildningar som beviljas statsbidrag i så hög grad och så snart som möjligt, möta samhällets behov av utbildade kontakttolkar.

Myndigheten avser att framöver kontinuerligt presentera behovsanalys av kontakttolkar. Syftet är att beskriva behovet av kontakttolkar på en föränderlig arbetsmarknad och att ha uppdaterade underlag för myndighetens ansökningsomgångar.

I arbetet med behovsanalysen har myndigheten främst haft kontakt med de tolkförmedlingar som finns i Sverige. En tolkförmedling är en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt förmedlar tolktjänster som efterfrågas av offentliga myndigheter, företag och privatpersoner. Tolkförmedlingarna har valts som utgångspunkt eftersom de har den mest direkta kontakten till tolkmarknaden. De allra flesta tolkar är självständiga uppdragstagare och är kopplade till en eller fler tolkförmedlingar. En överväldigande del av de tolkuppgifter som finns i Sverige genomförs i samverkan mellan offentlig sektor och privata och offentliga tolkförmedlingar.

Tolkförmedlingar fungerar som professionella mellanhänder mellan uppdragsgivaren och tolken. Det gör att tolkförmedlingarna är de aktörer inom tolkmarknaden som bäst kan svara på behovet av kontakttolkar. Detta då de har insyn i både utbud och efterfrågan och behöver rekrytera tolkar med relevant kompetens som matchar de uppdrag som inkommer.

Det finns utbildningar till kontakttolk både inom högskolan och folkbildningen. Även om denna behovsanalys går att använda generellt, kommer MYH att använda den som bedömningsunderlag endast för utbildningarna inom folkbildningen, eftersom det är dessa som ligger under myndighetens ansvar.

Under 2025 har myndigheten vid framtagandet av denna behovsanalys samlat in uppgifter om i vilka språk tolkförmedlingarna ser ett behov av att anställa fler utbildade kontakttolkar. Insamlingen gjordes först genom en enkät där myndigheten utgått från Kammarkollegiets listor över språk för tolkregistret och ramavtal, samtidigt som respondenterna fick möjlighet att ange ytterligare språk. I enkäten fick tolkförmedlingarna ange vilka tolkspråk de har ett anställningsbehov inom. Myndigheten har efter enkäten även haft uppföljande samtal med tolkförmedlingar, både enskilt och i olika sammanslutningar, för att diskutera resultaten på djupet och hur de ska tolkas.

⁶ Enligt förordning (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk.

3 Resultat

I myndighetens behovsanalys framgår att behoven av kontakttolkar är som störst inom sjutton olika språk. Dessa språk presenteras i bokstavsordning i tabellen nedan.

Tabell 1. Språk med störst behov.

Språk		
Bengali	Oromo	Tigrinska
Dari	Pashto	Turkiska
Engelska	Somaliska	Ukrainska
Italienska	Swahili	Urdu
Litauiska	Tagalog	Vietnamesiska
Nepali	Thai	

4 Kommentarer

4.1 Analys

Det går att konstatera att de språk där behoven av utbildade kontakttolkar är som störst inte alltid är samma som de största tolkspråken i Sverige idag. De språk där behoven av utbildade kontakttolkar är som störst har en stor variation med en blandning av större språk och betydlig mindre frekventa tolkspråk. Behoven av utbildade kontakttolkar är inte endast beroende på en efterfrågan på tolkning utan också på hur många kontakttolkar som har utbildats historiskt.

I myndighetens arbete med att ta fram denna behovsanalys, genom enkäter samt uppföljande kvalitativa samtal med tolkförmedlingar, har det framkommit att behovet av kontakttolkar omfattar fler språk än de som presenteras i rapporten.

Enkätsvaren visar att det finns ett behov av utbildade kontakttolkar, i varierande omfattning, inom ett sextiototal språk. Behovets storlek skiljer sig dock markant mellan olika tolkförmedlingar och uppvisar dessutom tydliga regionala variationer.

Myndigheten har valt att inte redovisa samtliga språk eftersom syftet med behovsanalysen i första hand är att lyfta fram de språk där behoven är som mest omfattande. Ambitionen är att tillhandahålla ett tydligt och användbart underlag för prioritering vid framtida ansökningsomgångar. De sjutton språk som presenteras i behovsanalysen representerar därför de språk där myndigheten identifierar det största behovet av att utbilda kontakttolkar i närtid.

Att ett språk inte finns med i behovsanalysen innebär dock inte att utbildning inom detta språk saknar relevans. Enskilda studerande kan, oavsett språk, ha goda möjligheter att efter avslutad utbildning möta faktiska behov av tolkar i samhället och det kan finnas regionala behov som inte framgår i analysen.

4.2 Hur myndigheten kommer använda behovsanalysen

Målet med denna behovsanalys är att bidra till ökad transparens, tydlighet och träffsäkerhet inom området för grundutbildning av kontakttolkar. Myndigheten har som

förhoppning att analysen kan påverka utbildningsanordnare och studerande att starta utbildningar i de tolkspråk där behoven är som störst. Framför allt kommer myndigheten prioritera de ansökningar i framtida ansökningsomgångar som möter behoven till störst del. Det är dock viktigt att framhålla att beslut om att bevilja utbildningar grundas på en samlad bedömning. Även om språkbehovet är en central faktor vägs även andra aspekter in vid handläggningen såsom utbildningens kvalitet, regionala förutsättningar samt tidigare resultat och genomföranden.

Myndigheten är medveten om att det i mindre vanliga tolkspråk kan vara mycket svårt att rekrytera studerande. Som ett led i det pågående utvecklingsarbetet kring tolkutbildningarna har myndigheten påbörjat en översyn av statsbidragsmodellen, med avsikten att statsbidraget ska kunna bidra till att utbildningsutbudet i högre grad riktas mot de språk där behovet bedöms vara störst.

Även regionala skillnader påverkar i stor utsträckning möjligheterna att genomföra utbildningar på ett ändamålsenligt sätt. De språk som presenteras i behovsanalysen ska därför betraktas som vägledande och inte som absoluta krav för att en ansökan ska kunna beviljas. Denna bedömning kan dock komma att förändras om myndigheten konstaterar att behoven inom de utpekade språken inte kan tillgodoses. Det är således inte uteslutet att utbildningar inom andra språk beviljas i framtida ansökningsomgångar, särskilt om de lokaliseras till regioner där specifika behov kan påvisas.

5 Fortsatt utveckling

I dialoger med olika aktörer inom tolkbranschen framkommer ett tydligt behov av kompetenshöjande insatser för redan verksamma tolkar. För flera av de större tolkspråken bedöms behovet av att utbilda ett större antal nya tolkar i nuläget inte vara lika omfattande. I dessa språkgrupper är det i stället angeläget att höja den befintliga kvalitetsnivån genom riktad kompetensutveckling. Det är särskilt viktigt att fler tolkar genomför och klarar auktorisationsprovet, eftersom auktorisation har en central betydelse för att säkerställa hög kvalitet, professionalitet och rättssäkerhet i olika tolkuppdrag.

Utöver grundläggande utbildningar inom högskolan och folkbildningen finns ett omfattande utbud av kortare kurser för kompetensutveckling. Dessa inkluderar bland annat fördjupningar inom specifika samhällsområden och preparandkurser inför auktorisationsprov. Mot denna bakgrund bedöms det som viktigt att kommande analyser även tar upp behovet och efterfrågan på sådana kurser, då de utgör ett betydelsefullt komplement för att stärka kompetensen hos redan yrkesverksamma tolkar.

MYH lämnar, utöver grundutbildningen för kontakttolkar, statsbidrag för kortare kurser för vidareutbildning, specialisering och komplettering inom olika områden där ytterligare fördjupning efterfrågas.

En av de centrala utmaningarna i arbetet med behovsanalysen har varit att fastställa hur många kontakttolkar som behövs. Det underlag som myndigheten hittills haft tillgång till har inte gjort det möjligt att göra tillförlitliga uppskattningar av volymbehoven. Variationerna mellan olika regioner och tolkförmedlingar är betydande, liksom skillnaderna mellan behovet av på-plats-tolkning respektive distanstolkning. Dessutom finns osäkerhet kring det befintliga utbudet av utbildade kontakttolkar och i vilken omfattning dessa förväntas fortsätta vara aktiva i yrket.

Myndigheten planerar att genomföra en motsvarande behovsanalys under 2026, med publicering 2027. Ett uttalat mål är då att vidareutveckla analysmetodiken för att i högre grad kunna bedöma behoven av kompetensutveckling för redan verksamma kontakttolkar och försöka skapa en mer tillförlitlig uppfattning av volymbehoven inom de olika tolkspråken.

6 Referenser

Förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

Förordning (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk.

KAMFS 2024:1. Kammarkollegiets föreskrifter om register över utbildade tolkar.

MYHFS 2023:2. Myndigheten för yrkeshögskolans föreskrifter och allmänna råd om ansökan om statsbidrag för sammanhållen grundutbildning till kontakttolk och om nationella förkunskapskrav, kursmål, prov för kontakttolkutbildning, utbildningsbevis för den som genomgått kontakttolkutbildning och om redovisning.

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan

Box 145

721 05 Västerås

www.myh.se